

EXAMENTRAINING VMBO-TL NEDERLANDS

2021

Gert P. Broekema

L & M
educatief

© Uitgeverij L & M Educatief - Zeist, 2020

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door middel van fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Uitleen en/of verhuur met het oogmerk economisch of commercieel voordeel te behalen, is verboden, tenzij hiervoor voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever is verkregen.

Internet heeft een rol gespeeld bij de samenstelling van deze uitgave. Wij hebben daarbij getracht alleen gebruik te maken van rechtenvrij materiaal. Mocht u desondanks van mening zijn dat inbreuk is gemaakt op bij u berustende rechten, dan verzoeken wij u hierover contact met ons op te nemen binnen drie maanden na verschijning van deze uitgave.

Contactgegevens: Uitgeverij L & M Educatief, Slotlaan 210-C, 3701 GT Zeist;
telefoon: 030-6932445; e-mail: info@examentrainingen.nl; website: www.examentrainingen.nl

Examentraining Vmbo-tl Nederlands 2021

INHOUD	pagina
Woord vooraf	5

Basiskennis

1	Je moet vragen bij een tekst kunnen beantwoorden	7
§ 1	Hoe wordt het onderwerp van de tekst ingeleid?	7
§ 2	Welk kopje geeft het beste de inhoud van een paar alinea's weer?	10
§ 3	Wat is het verband tussen alinea's?	11
§ 4	Wat is de hoofdgedachte van de tekst?	16
§ 5	Wat zijn de feiten? Wat zijn de meningen?	18
§ 6	Wat is het voornaamste doel van de schrijver met deze tekst?	20
§ 7	Wat is jouw aanpak van de meerkeuzevragen?	23
§ 8	Je moet het antwoord kunnen citeren	27
§ 9	Je moet vragen over een advertentie kunnen beantwoorden	29
2	Je moet een samenvatting van een tekst kunnen maken	31
3	Je moet een brief en een artikel kunnen schrijven	36
§ 1	De vorm van de zakelijke brief	36
§ 2	De inhoud van de zakelijke brief	37
§ 3	Een artikel schrijven	44
4	Andere schrijfopdrachten	47
§ 1	Een ingezonden stuk schrijven	47
§ 2	Een enquête maken en afnemen	49
§ 3	Een affiche maken	52
§ 4	Een zakelijke e-mail schrijven	54
	Antwoorden basiskennis	58

Examens

Eindexamen vmbo-tl 2017 (zonder uitwerkingen)	75
Herexamen vmbo-tl 2017	99
Eindexamen vmbo-tl 2018	123
Herexamen vmbo-tl 2018	147
Eindexamen vmbo-tl 2019	172
Herexamen vmbo-tl 2019 (zonder uitwerkingen)	196

Uitwerkingen

Uitwerkingen herexamen vmbo-tl 2017	218
Uitwerkingen eindexamen vmbo-tl 2018	231
Uitwerkingen herexamen vmbo-tl 2018	248
Uitwerkingen eindexamen vmbo-tl 2019	264
Scoresleutels	282

Nieuw examenprogramma

Met ingang van 2021 wordt het vmbo-examen Nederlands aangepast. De belangrijkste verandering is dat de samenvatting (tekst 2) vervalt en wordt vervangen door enkele samenvattingsopdrachten. Samenvatten wordt dan niet langer getoetst op tekstniveau, maar op vraag/opdrachtniveau.

Op www.examenblad.nl vindt u de nieuwe syllabus en twee voorbeeldexamens. In augustus 2021 verschijnt 'Examentraining Vmbo-tl Nederlands 2022 Nieuw Programma'. In deze bundel nemen we de voorbeeldexamens op, aangevuld met uitwerkingen en woordenlijsten. Daarnaast vervangen we de samenvattingsteksten in oudere examens door nieuwe examenteksten en aangepaste opdrachten.

Basiskennis

Wat moet je eigenlijk doen bij het examen Nederlands? Je krijgt twee teksten, met vragen die je moet beantwoorden. Je krijgt ook een advertentie met een afbeelding en een paar vragen erover. Daarnaast moet je een tekst samenvatten. Tot slot moet je een artikel of een brief schrijven.

Centraal staan hierbij twee vragen: *Wat moet je kunnen? En wat moet je weten?*

We geven antwoord op deze vragen in de drie hoofdstukken:

- 1) **Je moet vragen bij een tekst kunnen beantwoorden.**
- 2) **Je moet een samenvatting van een tekst kunnen maken.**
- 3) **Je moet een artikel of een brief kunnen schrijven.**

Hoofdstuk 1 Je moet vragen bij een tekst kunnen beantwoorden

Welke teksten krijg je? Welke vragen krijg je? Dat weten we natuurlijk niet. Maar wat we wel weten, is welke soort vragen er vaak gesteld worden. In de volgende paragrafen behandelen we een zestal soorten!

§ 1 Hoe wordt het onderwerp van de tekst ingeleid?

Een van de eerste vragen die je vaak krijgt, is:
Hoe leidt de schrijver het onderwerp van de tekst in?

Een voorbeeld van deze vraag:

- 1 Hoe wordt het onderwerp van de tekst in alinea 1 ingeleid?
- A** door de belangrijkste aspecten van het onderwerp te noemen.
- B** door duidelijk te maken hoe het artikel opgebouwd is.
- C** door een bekende deskundige aan de lezers voor te stellen.
- D** door een eerder artikel van de schrijver samen te vatten.

Aanpak

Er is meestal een aantal mogelijkheden waar je uit kunt kiezen. Welke kies je?

Je zoekt eerst de **kernwoorden** in de genoemde antwoorden op.

Bij A is dat: de belangrijkste aspecten van het onderwerp.

Bij B is dat: de opbouw van het artikel.

Bij C is dat: een bekende deskundige.

Bij D is dat: een samenvatting van een eerder artikel van de schrijver.

► **Opdracht 1.1** (2008-II)

Probeer nu zelf eens de *kernwoorden* op te zoeken bij deze vraag:
Hoe wordt de tekst in alinea 1 ingeleid?

- A door de aanleiding voor het schrijven van dit artikel te noemen.
- B door de mening van een deskundige weer te geven.
- C door de indeling van de tekst in alinea's aan te duiden.
- D door het onderwerp van dit artikel te beschrijven.

- Noteer de kernwoorden die je hebt gevonden.
Je moet ook precies weten wat die kernwoorden betekenen.
 - 1) Wat is bijvoorbeeld een *aanleiding*?
 - 2) Hoe weet je zeker dat je met een *mening* te maken hebt en niet met feiten?
- Als je een van de kernwoorden herkent in alinea 1 (en de andere kernwoorden staan er niet in), dan heb je het juiste antwoord gevonden.

► **Opdracht 1.2** (2009-I)

Lees alinea 1 van de tekst *Hersenswerk*:

- (1) Pech voor diegenen die altijd maar roepen dat ze er niets aan kunnen doen, omdat ze nu eenmaal zo zijn. Ze kunnen er wél wat aan doen. Kun je niet pianospelen wegens gebrek aan talent? Daar is wat aan te doen. Je moet gewoon je hersenen veranderen. Kan dat? 'Ja', zegt psycholoog Margriet Sitskoorn. Zij schreef het boek *Het maakbare brein*, met als hoopgevende ondertitel: 'Gebruik je hersens en word wie je wilt zijn'. Ik sprak met haar en stelde haar enkele vragen.

Beantwoord de volgende vraag:

- 1 Op welke manier wordt het onderwerp van de tekst in alinea 1 ingeleid?
- A door de aanleiding te noemen voor het schrijven van de tekst.
 - B door de mening van de schrijfster Monique Kitze over het boek weer te geven.
 - C door uit te leggen voor wie de tekst bedoeld is.
 - D door vooraf een volledige samenvatting van de tekst te geven.
- Jouw antwoord is:

Let op: Soms wordt deze eerste vraag iets anders gesteld. Dan wordt er gevraagd naar de *functie* van de eerste alinea. *Functie* betekent hier 'taak'.

Een voorbeeld van zo'n vraag:

- 2 De eerste alinea van een tekst kan onder meer de volgende functies hebben:
- 1) het vooraf geven van een samenvatting.
 - 2) de aanleiding noemen voor het schrijven van de tekst.
 - 3) het introduceren van een deskundige.
 - 4) enkele belangrijke vragen stellen over het onderwerp.
- Welke van de bovenstaande functies zijn van toepassing op alinea 1?

Aanpak

Je werkt hier op dezelfde manier. Je zoekt gewoon weer de kernwoorden in de genoemde antwoorden op. De kernwoorden zijn hier: *een samenvatting, de aanleiding, een deskundige, enkele belangrijke vragen.*

- Je kijkt daarna welk kernwoord de belangrijkste rol speelt in de eerste alinea.

Let op: Deze vraag kan ook op een nog andere manier gesteld worden. De vraag luidt dan: Hoe wordt de aandacht van de lezer getrokken?

Een voorbeeld van zo'n vraag:

- 3** Op welke manier probeert de schrijfster in de eerste alinea de aandacht van de lezer te trekken?
- A** Ze geeft haar eigen mening over het behandelde probleem.
B Ze noemt een aantal kanten van het onderwerp van de tekst.
C Ze vermeldt de aanleiding voor het schrijven van dit artikel.
D Ze zet de belangrijkste conclusie van haar artikel voorop.

Aanpak

Je werkt hier weer op dezelfde manier. Je gaat op zoek naar de kernwoorden in de genoemde antwoorden. De kernwoorden zijn hier: *de mening van de schrijfster, een aantal kanten van het onderwerp, de aanleiding, de belangrijkste conclusie.*

- Je kijkt daarna welk kernwoord de belangrijkste rol speelt in de eerste alinea.

Deze aanpak gebruik je natuurlijk ook voor een vraag over de laatste alinea.

Een voorbeeld van een vraag over de laatste alinea:

- 4** De laatste alinea van een tekst kan de volgende functies hebben:
- 1) een nieuwe deskundige voorstellen.
 - 2) een advies geven.
 - 3) een waarschuwing uitspreken.
 - 4) een oordeel over deskundigen geven.
- Wat is de belangrijkste functie van de laatste alinea van deze tekst?

Aanpak

Je werkt hier ook op dezelfde manier. Je gaat op zoek naar de kernwoorden in de genoemde antwoorden. De kernwoorden zijn hier: *een nieuwe deskundige, een advies, een waarschuwing, een oordeel over deskundigen.*

- Je kijkt goed welk kernwoord de belangrijkste rol speelt in de laatste alinea.

Tekst 1

Advies: laat kind met zakmes spelen

- (1) “Niet rennen, Daantje! Niet rennen!” In de speeltuin in het Utrechtse Máximapark krijgt een moeder haar zoontje van zes niet mee naar huis.
5 Op zijn sokken rent hij terug naar het speeltoestel, maar onderweg struikelt hij en barst in huilen uit. “Ik zei toch, niet rennen!”
- (2) Veel ouders zijn van nature
10 voorzichtig, maar als je als ouder te vaak ‘pas op’ roept, leert een kind niet om zelf op te letten. Dat is de boodschap van VeiligheidNL, het expertisecentrum dat vrijdag een
15 campagne lanceerde om risicovol spelen van kinderen te bevorderen. Ga risico’s niet uit de weg, geeft het instituut aan. Laat je kind een keer een fikkie stoken, met een zakmes
20 spelen of van een berg af fietsen.
- (3) Mariette, de moeder van Daantje, die niet met haar achternaam in de krant wil, kan zich niet vinden in het advies. “Ik verlies Daantje niet snel
25 uit het oog, maar heel beschermend ben ik volgens mij ook niet. Als moeder weet je gewoon wat het beste voor je kinderen is. En dat is niet kinderen in bomen laten klimmen
30 en met een zakmes laten spelen”, zegt ze terwijl ze haar zoontje troost en het zand van zijn broek afklopt. En weg is ie weer.
- (4) Dat juist een organisatie die we
35 kennen van adviezen over meubelbeschermerhoekjes, antislipmatjes en stopcontactbeveiliging het riskante spelen wil stimuleren, is enigszins verrassend. Het is toch geen
40 1 aprilgrap? “Nee hoor”, lacht Saskia Kloet van VeiligheidNL. “Een aantal van onze adviezen in het verleden ging misschien te ver. Wij zijn als organisatie de laatste jaren
45 opgeschoven van vooral het beschermen van kinderen, naar het stimuleren van hun vaardigheden, zodat ze met risico’s om kunnen gaan.”
- (5) Je hebt risico én je hebt gevaar. “Bij risico’s moet je je kinderen begeleiden, anders gaan ze het nooit leren. En voor gevaar moet je ze behoeden”, aldus Kloet. VeiligheidNL
55 komt nu met de campagne omdat het voorjaar is aangebroken en er weer meer buiten gespeeld gaat worden.
- (6) VeiligheidNL heeft de laatste jaren meerdere adviezen aangepast, ingetrokken of afgezwakt. “Zo zeiden we eerst: niet stappen en skaten bij nat weer. Dat advies is geschrapt. En meerdere kinderen op een trampoline raden we ook niet langer af. Let
65 alleen op als er kleintjes bij zijn”, aldus Kloet.
- (7) Internationaal wetenschappelijk onderzoek toont aan dat riskant spelen goed is voor de ontwikkeling van kinderen. Daardoor leren ze risico’s inschatten, worden ze zelfredzaam en bouwen ze zelfvertrouwen op.
- (8) De meeste ouders die vrijdag in de Bosspeeltuin aanwezig zijn, laten
75 de kinderen spelen zonder zich er al te veel mee te bemoeien. “Dat doe ik thuis ook niet”, zegt Marijn Hoogland, terwijl haar dochter Puck (5) omhoog klautert en op haar schouders gaat
80 zitten. Even verderop rent haar zoon

- Giel (7) met vriendje Sep (6) tussen de speeltoestellen door. Giel vertelt dat hij heel erg van buiten spelen houdt. Wat hij het liefst doet?
- 85 “Klimmen! En hutten bouwen! En op de surfplank in het water! Van mama mag hij alles doen wat hij wil”, zegt hij, terwijl hij vragend zijn moeder aankijkt.
- 90 **(9)** “Voor die surfplank is het nu nog te koud”, zegt Hoogland, die met haar gezin langs een waterweg woont. Normaal heeft ze geen omkijken naar de kinderen. Ook niet
- 95 als ze langs het water spelen. “Ze hebben hun zwemdiploma’s, dus waarom niet? En ze vallen soms tijdens het spelen, maar dat hoort erbij. Als het echt fout gaat, dan
- 100 weten ze me wel te vinden.” Ze vindt het veel belangrijker dat haar kinderen veel buiten spelen en dingen leren. “Anders zitten ze maar op de iPad.”
- 105 **(10)** “Risico’s vermijden is schadelijk en pech hoort erbij”, zegt ook Ira Helsloot, bijzonder hoogleraar Besturen van Veiligheid aan de Radboud Universiteit. “Je kunt uit
- 110 een boom vallen en zelfs om het leven komen. Dat is natuurlijk dramatisch. Maar je kunt niet zeggen dat je nooit meer in een boom mag klimmen.”
- 115 **(11)** Hij noemt het onvermijdelijk dat organisaties voor veiligheid tot de conclusie komen dat het negatieve effect van al die veiligheidsmaatregelen groter is dan de positieve effecten. “De gemiddelde Neder-
- 120 lander is al zover. Nu politici nog.”
- Hij neemt het recente treinongeval bij Harlingen als voorbeeld. “Na zo’n ongeluk wordt meteen opgeroepen
- 125 om halfbewaakte spoorwegovergangen aan te pakken. Dan ben je een klein risico aan het oplossen met een grote berg geld. Dat moet je niet willen.”
- 130 **(12)** Bij het restaurant tegenover de speelplaats trakteren opa Ben en oma Els Bottram hun kleinkinderen Mees (5) en Jip (3) op limonade. Die drinken ze zo snel mogelijk op om
- 135 weer te kunnen spelen. Vooral Mees houdt van buiten spelen, hij vindt klimmen in de touwen het leukst. “Dat vond ik vroeger ook fantastisch”, zegt opa Ben. Hij groeide op een boerderij
- 140 op en klom in bomen om ekster-eieren te stelen. “Dat mag nu ook niet meer”, zegt hij met een glimlach.
- (13)** Oma Els vult hem aan: “Het is drukker geworden overal. Bijna niemand groeit meer op met veel natuur om zich heen. Daardoor is het
- 145 gevaarlijker geworden.” Opa Ben knikt. “En niemand heeft een boom in zijn tuin staan, laat staan een goede klimboom.” Of ze hun kleinkind nu
- 150 zomaar buiten zouden laten klimmen? Na wat twijfel zeggen ze allebei: “Nee.”
- (14)** Hun dochter Saartje – die naast
- 155 hen zit – mocht dat vroeger wel. Al mocht zij ook al minder dan haar ouders. “Ik weet dat veel ouders te beschermend zijn geworden.”

*naar een artikel van
Bas Tooms en Marije Willems,
NRC Handelsblad, 1 april 2017*

Bij dit examen behoort een voorgedrukte antwoordbijlage. De uitwerkingen staan achter in het boek. Controleer je antwoorden pas *nadat* je het examen hebt gemaakt. Zo leer je het meest en krijg je een goede indruk van wat je al kunt. Gebruik de scoresleutels om je cijfer te bepalen.

- 1p 1 Een tekst kan op verschillende manieren ingeleid worden.
bijvoorbeeld door
- 1 de aanleiding voor het schrijven van de tekst weer te geven
 - 2 de nieuwste inzichten uit recent onderzoek te noemen
 - 3 een deskundig persoon het onderwerp te laten introduceren
 - 4 een voorbeeld bij het onderwerp van de tekst te geven
 - 5 een waarschuwing vooraf te geven
- Wat zijn de **twee** belangrijkste manieren die gebruikt worden in alinea 1 en 2?
- 1p 2 In alinea 2 wordt gesproken over het expertisecentrum VeiligheidNL.
→ Met welke **twee** andere zelfstandige naamwoorden wordt er in alinea 2 tot en met 4 ook naar dit expertisecentrum verwezen?
Noteer de twee zelfstandige naamwoorden.
- 1p 3 Waarom is het zo verrassend dat VeiligheidNL nu opeens risicovol spelen stimuleert? (alinea 4)
- A Het hele jaar hoor je niets en nu in het voorjaar laat VeiligheidNL ineens van zich horen.
 - B In het verleden probeerde de organisatie VeiligheidNL het kind juist vooral te beschermen tegen risico's.
 - C Ouders zijn van zichzelf al erg voorzichtig en hebben geen advies van VeiligheidNL nodig.
 - D VeiligheidNL heeft in het verleden zijn nut al bewezen, zodat nieuw advies niet nodig is.
- 1p 4 “Het is toch geen 1 aprilgrap?” (regels 39-40)
→ Citeer de zin uit alinea 4, 5 of 6 die duidelijk maakt waarom VeiligheidNL juist rond eind maart met het nieuwe advies komt.
- 1p 5 “Zo zeiden we eerst: niet stappen en skaten bij nat weer.” (regels 60-62)
Welk verband wordt er vooral aangegeven met het woordje ‘Zo’?
- A geeft vooral aan dat een vergelijking van de diverse adviezen volgt.
 - B geeft vooral aan dat er voorbeelden van gewijzigde adviezen volgen.
 - C geeft vooral de aanleiding voor de gewijzigde adviezen weer.
 - D geeft vooral een verklaring weer voor het veranderen van adviezen.
- 1p 6 Welke moeder voedt haar kinderen op volgens de wetenschappelijke inzichten die beschreven worden in alinea 7: Mariette (alinea 3) of Marijn Hoogland (alinea 8 en 9)?
Licht je antwoord toe.

- 1p 7 “De gemiddelde Nederlander is al zo ver. Nu politici nog.” (regels 120-121)
Wat moeten politici nog doen?
A de nadelen inzien van de vele veiligheidsmaatregelen
B meer maatregelen treffen om de veiligheid te vergroten
C meer overheidsgeld steken in veiligheidsmaatregelen
D organisaties wijzen op de effecten van veiligheidsmaatregelen
- 1p 8 De alinea’s 12 tot en met 14 vormen het slot van deze tekst.
Wat is de belangrijkste functie van het slot?
Het slot geeft een
A advies.
B samenvatting.
C voorbeeld.
D waarschuwing.
- 1p 9 Wat is het onderwerp van deze tekst?
A bevorderen van risicovol spelen van kinderen
B tips voor buitenactiviteiten met kinderen
C toegenomen gevaren voor kinderen buitenshuis
D voordelen van buiten spelen voor kinderen
- 1p 10 Van welk tekstdoel is hier vooral sprake?
A de lezer informeren over de nieuwste inzichten op het gebied van verantwoord spelen
B jonge ouders overtuigen hun kinderen meer ruimte en bewegingsvrijheid te geven
C ouders en grootouders activeren om vaker de natuur op te zoeken met de (klein)kinderen
D veiligheidsorganisaties instrueren welke verantwoorde activiteiten ze moeten aanprijzen
- 1p 11 Wat is de hoofdgedachte van de tekst ‘Advies: laat kind met zakmes spelen’?
A De overheid wil zich bemoeien met de veiligheid buitenshuis door veel regels op te leggen.
B Kinderen zijn de afgelopen generaties te lang te beschermd opgevoed door de ouders.
C Ouders vinden dat ze hun eigen kinderen vrijer moeten laten spelen.
D Risicovol spelen is goed om belangrijke vaardigheden voor later te ontwikkelen.

Woordkennis tekst 1

Intro

Vraagje: Waarom laat je kinderen met een zakmes spelen?
Dit is de reden volgens de tekst: riskant spelen is goed voor hun ontwikkeling.

alinea

2	van nature	(het is) aangeboren, natuurlijk; volgens hun aard, natuur, karakter
	het expertisecentrum	het kenniscentrum, de instelling waar deskundigen werken die veel weten over een bepaald onderwerp
	de (voorlichtings)campagne	de grote openbare actie om de bevolking te informeren (vergelijk: de reclame- en verkiezingscampagne)
	lanceren	(hier:) (op)starten, van start laten gaan, beginnen
	het risico	het gevaar voor schade of verlies; (hier:) voor lichamelijk letsel, de dreiging
4	riskant	gevaarlijk, risicovol, gewaagd
	stimuleren	aanmoedigen, bevorderen
	opschuiven	(hier:) een beetje van mening veranderen
	de vaardigheid	iets goed kunnen, de behendigheid, bedreven zijn (in iets)
5	behoeden	beschermen, zorgen dat iets vervelends niet gebeurt
7	zelfredzaam	het zichzelf kunnen redden of helpen, je eigen problemen op kunnen lossen
9	er geen omkijken naar hebben	er niet op hoeven te letten
10	bijzonder hoogleraar	deeltijd-professor, docent en onderzoeker aan een universiteit
11	het effect	het gevolg, de uitwerking (van iets)

Uitwerkbijlage

Meerkeuze: omcirkel het antwoord; geef verbeteringen duidelijk aan:

A B C D of A C D of A D B

Tekst 1

1

2 1

2

3 A B C D

4

.....

.....

5 A B C D

6

.....

.....

7 A B C D

8 A B C D

9 A B C D

10 A B C D

11 A B C D

Uitwerkingen tekst 1

1 *Maximaal 1 punt*

Een tekst kan op verschillende manieren worden ingeluid. Wat zijn de *twee* belangrijkste manieren die gebruikt worden in alinea's 1 en 2?

Aanpak: Alinea 1 geeft een voorbeeld bij het onderwerp: de (overdreven) voorzichtigheid van veel ouders. In alinea 2 wordt de aanleiding genoemd. De aanleiding is de nieuwe boodschap van VeiligheidNL in een campagne om risicovol spelen te bevorderen (zie regels 9-16). Die boodschap is: 'Laat je kind een keer een fikkie stoken, met een zakmes spelen of van een berg af fietsen' (zie regels 18-20).

- Het goede antwoord is:

→ *(manier) 1 en (manier) 4.*

Niet 2, want er wordt geen onderzoek genoemd en je leest niets over een verslag van een onderzoek.

Niet 3, want er wordt alleen een expertisecentrum genoemd, maar er wordt geen deskundige bij name genoemd.

Niet 5, want de lezer wordt niet gewaarschuwd voor iets.

Punten: Je moet beide manieren (1 en 4) goed hebben om het punt te scoren.

2 *Maximaal 1 punt*

In alinea 2 wordt gesproken over het expertisecentrum VeiligheidNL. Met welke *twee* andere zelfstandige naamwoorden wordt er in alinea's 2 tot en met 4 ook naar dit expertisecentrum verwezen? Noteer de twee zelfstandige naamwoorden.

Aanpak: Ken je de begrippen 'zelfstandige naamwoorden' en 'synoniemen'? Ga op zoek naar synoniemen van 'expertisecentrum VeiligheidNL' of woorden (met een lidwoord ervoor) die daarnaar verwijzen. Lees bijvoorbeeld regels 16-18: 'Ga risico's niet uit de weg, geeft het instituut aan.' Bedenk nu wie of wat met 'het instituut' wordt bedoeld.

- De twee gevraagde zelfstandige naamwoorden zijn:

→ 1) *(het) instituut* (regels 17-18);

→ 2) *(de) organisatie* (regels 34 en 44).

Fout is: 'VeiligheidNL' of 'expertisecentrum', want die woorden staan al in de vraag.

Punten: Je moet beide antwoorden goed hebben om het punt te scoren.

3 *Maximaal 1 punt*

Waarom is het zo verrassend dat VeiligheidNL nu opeens risicovol spelen stimuleert? (zie alinea 4).

Aanpak: Lees de eerste zin van alinea 4. Het is zo verrassend omdat er vroeger een andere aanpak was. Toen moest het kind vooral beschermd worden tegen risico's: dus door te wijzen op antislipmatjes en stopcontactbeveiliging.

- Het goede antwoord is:

→ **B**, *In het verleden probeerde de organisatie VeiligheidNL het kind juist vooral te beschermen tegen risico's.*

Niet A, want het expertisecentrum laat altijd wel wat van zich horen en de nieuwe boodschap heeft niets met het voorjaar te maken.

Niet C, want het expertisecentrum wil juist dat kinderen leren omgaan met risico's.
Niet D, want het expertisecentrum heeft nu een andere boodschap: leer om te gaan met risico's bij het spelen.

4 *Maximaal 1 punt*

'Het is toch geen 1 aprilgrap?' (regels 39-40). Citeer de zin uit alinea 4, 5 of 6 die duidelijk maakt waarom VeiligheidNL juist rond eind maart met het nieuwe advies komt.
Aanpak: Let goed op de tijdsbepaling. In het voorjaar gaan de kinderen meer buiten spelen. Zoek het woord 'voorjaar' op.

- Het goede antwoord is:

→ '*VeiligheidNL komt nu met de campagne omdat het voorjaar is aangebroken en er weer meer buiten gespeeld gaat worden*' (regels 54-57).

Je mag ook verkort citeren: 'VeiligheidNL komt ... gaat worden.' (regels 54-57), dat kost minder tijd. Zet je wel altijd de regelaanduiding erbij en plaats je de aanhalingstekens? Als je dat laatste een keertje vergeet, is je antwoord toch goed.

5 *Maximaal 1 punt*

'Zo zeiden we eerst: niet stappen en skaten bij nat weer' (regels 60-62).

Welk verband wordt er vooral aangegeven met het woordje 'zo'?

Aanpak: Het signaalwoord 'zo' geeft aan: er volgt nu een voorbeeld.

- Het goede antwoord is:

→ **B**, '*Zo*' geeft vooral aan dat er voorbeelden van gewijzigde adviezen volgen.

Niet A, want je leest niets over een vergelijking met andere adviezen.

Niet C, want ze zeggen in alinea 6 niets over de reden of aanleiding om andere adviezen te geven.

Niet D, want je leest in alinea 6 niets over de uitleg waarom de adviezen veranderd zijn.

6 *Maximaal 1 punt*

Welke moeder voedt haar kinderen op volgens de wetenschappelijke inzichten die beschreven worden in alinea 7: Mariette (alinea 3) of Marijn Hoogland (alinea's 8 en 9)?
Licht je antwoord toe.

Aanpak: Noem de naam van de moeder én vergeet de toelichting niet. Noteer dus ook waarom die moeder haar kinderen opvoedt volgens de wetenschappelijke inzichten.

Mariette, de moeder van Daantje, is voorzichtig; dat lees je al in alinea 1.

In het begin van alinea 8 lees je over een andere manier: 'De meeste ouders die vrijdag in de Bosspeeltuin aanwezig zijn, laten de kinderen spelen zonder zich er al te veel mee te bemoeien. "Dat doe ik thuis ook niet", zegt Marijn Hoogland, ...'

- Het goede antwoord is:

→ *Marijn Hoogland, (want) zij laat haar kinderen spelen zonder zich er te veel mee te bemoeien.*

Ook goed is: '... geen omkijken ernaar hebben.' En goed is: 'Marijn Hoogland, (want) zij laat haar kinderen risicovol (of: riskant) spelen.'

Punten: Als je bij de toelichting alleen maar een voorbeeld noemt (in bomen klimmen, op een surfplank in het water, e.a.) dan levert je antwoord geen punt op.

Tip: Onthoud dat je antwoord meestal niet goed is als je alleen een voorbeeld geeft.

7 *Maximaal 1 punt*

'De gemiddelde Nederlander is al zover. Nu politici nog' (regels 120-121).

Wat moeten politici nog doen?

Aanpak: Lees terug. Lees de zin voor regels 120-121: 'Hij noemt het onvermijdelijk dat organisaties voor veiligheid tot de conclusie komen dat het negatieve effect van al die veiligheidsmaatregelen groter is, dan de positieve effecten' (regels 115-120).

Dus: Al die veiligheidsmaatregelen kunnen nadelen hebben, dat moeten de politici inzien.

- Het goede antwoord is: Politici moeten ...

→ **A**, *de nadelen inzien van de vele veiligheidsmaatregelen.*

Niet B of C, want veiligheidsmaatregelen kunnen nadelige effecten hebben.

Niet D, want in dit antwoord staat niet dat de effecten nadelig kunnen zijn.

8 *Maximaal 1 punt*

De alinea's 12 tot en met 14 vormen het slot van deze tekst.

Wat is de belangrijkste functie van het slot?

Aanpak: Je leest in het slot hoe opa Ben en zijn dochter Saartje vroeger speelden.

Het slot geeft dus een voorbeeld (van vroeger).

- Het goede antwoord is:

→ **C**, *Het slot geeft een voorbeeld.*

Niet A of D, want de lezer krijgt geen advies van de schrijvers, ook geen waarschuwing.

Niet B, want je leest daar niets over VeiligheidNL. In een samenvatting zou in ieder geval de nieuwe boodschap van het expertisecentrum moeten staan.

9 *Maximaal 1 punt*

Wat is het onderwerp van deze tekst?

Aanpak: Kijk wat het nieuwe is van de boodschap van VeiligheidNL: het stimuleren van de vaardigheden van kinderen die buiten spelen. Dan kunnen ze leren omgaan met risico's.

- Het goede antwoord is: Het onderwerp is ...

→ **A**, *bevorderen van risicovol spelen van kinderen.*

Niet B, want het gaat niet om tips, maar om een advies en de vraag of je kinderen beschermd laat spelen, of juist risicovol?

Niet C, want het expertisecentrum wil kinderen riskant laten spelen, want dat is goed voor hun ontwikkeling. Daardoor leren ze risico's juist in te schatten.

Niet D, want er staat niet bij welke voordelen dat zijn. Of hoe ze die voordelen krijgen.

10 *Maximaal 1 punt*

Van welk tekstdoel is hier vooral sprake?

Aanpak: Vraag je bij een tekstdoel altijd af: Wat willen de schrijvers bereiken bij jou en hun andere lezers? Wat is het doel? Deze schrijvers geven hun lezers informatie over het nieuwe advies van expertisecentrum VeiligheidNL dat gebaseerd is op de nieuwste inzichten op het gebied van verantwoord spelen. Dat advies gaat in op drie nieuwe inzichten op het gebied van verantwoord spelen. Deze inzichten zijn: 1) Kinderen moeten leren omgaan met risico's. 2) Dat is goed voor hun ontwikkeling. 3) Daardoor leren ze risico's inschatten, worden ze zelfredzaam en bouwen ze zelfvertrouwen op. De tekst is dus informatief van aard.

- Het goede antwoord is: Het doel is ...

→ **A**, *de lezer informeren over de nieuwste inzichten op het gebied van verantwoord spelen.*

Scoresleutels (vervolg)

punten	2018 II	2019 I	2019 II	punten	2018 II	2019 I	2019 II
53	-	-	-	31	6	6	6
52	-	-	-	30	5,8	5,8	5,8
51	-	-	10	29	5,6	5,6	5,6
50	-	10	9,6	28	5,4	5,4	5,4
49	10	9,6	9,3	27	5,3	5,3	5,3
48	9,6	9,3	9	26	5,1	5,1	5,1
47	9,3	8,9	8,8	25	4,9	4,9	4,9
46	8,9	8,7	8,6	24	4,7	4,7	4,7
45	8,6	8,5	8,4	23	4,5	4,5	4,6
44	8,4	8,3	8,3	22	4,3	4,4	4,4
43	8,2	8,1	8,1	21	4,2	4,2	4,2
42	8	8	7,9	20	4	4	4
41	7,8	7,8	7,7	19	3,8	3,8	3,9
40	7,6	7,6	7,6	18	3,6	3,6	3,7
39	7,5	7,4	7,4	17	3,4	3,5	3,5
38	7,3	7,2	7,2	16	3,2	3,3	3,3
37	7,1	7,1	7	15	3,1	3,1	3,1
36	6,9	6,9	6,9	14	2,9	2,9	3
35	6,7	6,7	6,7	13	2,7	2,7	2,8
34	6,5	6,5	6,5	12	2,5	2,6	2,6
33	6,4	6,3	6,3	11	2,3	2,4	2,4
32	6,2	6,2	6,1	10	2,1	2,2	2,3

Toelichting

Voor elke goed beantwoorde meerkeuze(-invul)vraag krijg je 1 punt, en voor elke open vraag maximaal het bij de vraag vermelde aantal. Afhankelijk van het examen kun je ten hoogste 49-51 punten behalen. Om je cijfer te bepalen zoek je je score op in de kolom 'punten'. Het cijfer lees je vervolgens af in de kolom van het betreffende examen.